

Smagen af modermælk & modersmål

Der findes andre mennesker end dem, der er danske. De bor i huler og slås hele dagen. Det har vi danskere ligegodt aldrig nogensinde gjort. Vores harniskklædte stamfædre brugte nemlig hulerne til at hvile bene. Ikke til at bo i.

AF NADJA PASS
RØDGRØD AF CLEA SIMONSEN

*I Danmark er jeg født, der har jeg hjemme,
der har jeg rod, derfra min verden går.*

*Du danske sprog, du er min moders stemme,
så sødt velsignet du mit hjerte når.*

*Du danske friske strand, hvor oldtids kæmpegrave
står mellem æblegård og humlehøve*

Dig elsker jeg – Danmark mit fædreland

Vort modersmål er dejligt og har så mild en klang. Og derfor ynder vi at prise det med sang. Morgensange, vuggeviser, salmer og nationalsange – sunget til både hverdag, fest og fodboldkamp.

For os ædle kvinder, skønne møer, mænd og raske svende, der bebor de danske øer, klinger det danske sprog af barndommens vugge-

viser og godnathistorier. Af Gasolin, Grundtvig og grim ælling. Af Kroniken, Kaj og Andrea. Af piratos og mormors frikadeller. Af Cobra, nationalmuseum og skagensmaleri. Af Pingo, Kængu og dronningens nytårstaler. Af frihed, lighed, frihedskæmpere, ligestilling, liggestillinger, fri abort og registrerede partnerskaber. Det klinger af vor moders bløde stemme – og det får os til at føle os hjemme.

Men samtidig slutter sproget som en handske om en fast og venlig hånd. Og ve den, der ikke hylder og beskytter sproget, som var det en ung, blond pige, en højbåren dronning, en ædel kongebrud. Ve den, der ikke beskytter Danmarks frie sprog – mod tryk af fremmed åg, svulstig sydlandsk retorik, gebrokket udtale eller fejlspækket grammatik.

Danmark, Shu-bi-dua 1978 — Danmark, mit fædreland, H.C. Andersen 1850 — Vort modersmål er dejligt, E. Lembcke 1859 — Der er et yndigt land, Adam Oehlenschläger 1823 — Som en rejselysten flåde, Helge Rode 1921 — Den danske sang er ung, blond pige, Kai Hoffmann 1924

Og selvom man taler sproget perfekt, kan man trods et stort ordfornad, risikere aldrig at bli' til noget. At stå i kø på livets vej og se alle de andre overhale sig. For det er nok så vigtigt at kende og opfylde de sociale koder. At kunne hygge sig. Skale over sin probably-the-best-lager-in-the-world-øl-bajer. At sige blip-båt og gud, hvor går det godt; selvom man inderst inde føler sig temmelig uheldig med livet, som man ellers havde ventet meget af. Og at snakke, ikke tale, bare snakke. Som man gør det vest for Valby bakke.

Taler man ikke fejlfrit, kender man ikke koderne, forstår man ikke den danske sarkasme, eller tror man selv, man er noget, vanker der rødgrød med fløde og en over nakken.

Hvor reder sommeren vel blomstersengen mer rigt end her, ned til den åbne strand?

Hvor smiler fager den danske kyst, hvor vi dog elsker de grønne lunde og de blanke sunde med sejlernes tusindtal. Og hvor vi dog gladelig stopper bilen for at gå tur i de levende guldaldermalerier langs Margueritte-ruten, slår smut forbi herregårdene og pakker picnic-kurvene ud for at spise midt i det blomstrende, bøgelyse og bølgeblå.

Også os, der i dagligdagen har fravalgt landidyllen til fordel for storbyen, hvor Irma-hønen blinker i mørket, og kvinder med slør spiser pølser i svøb og får en svingom på Skt. Hans Torv.

For det danske landskab er blidt og blødt som åndedrættet af en venlig kvinde. Og stranden er frisk og åben som de gæve sømænd, der syngende cruiser fra Nordso til Kattegat. Oven i købet er Jylland mellem tvende have som en runestav – og ikke for eksempel som en totempæl – lagt. Så selve landets facon er nøje forbundet med Gorm den Gamles gravskrift, Saxos kronike og vikingernes bedrifter. Og dermed den danske urbefolkning á la Hedenold.

Hvor står fuldmånen over kløverengen så dejlig, som i bogens fædreland?

Pyt med, at man i andre lande givetvis kan finde langt højere bjerge, langt kønnere egne, langt større bedrifter, langt klogere folk, langt højere, ædlere, finere sprog og langt større råvareudbytte. Vi føler os øst, vest hjemme bedst tilpas. For vi har hele livet lært, at

vi ikke – som for eksempel de furede og vejrbitte nordmænd – er skabt til højhed og blæst. Ved jorden at blive, det tjener nu engang os danskere bedst.

Vi elsker nemlig vort land. Selv når vejret og hverdagen går gråt i gråt, sneflokke kommer vrirrende, det er hvidt derude, og spurven sidder stum bag kvist. Vi forelsker os og køber hyacinter, når den fagre tid vi vented så længe endelig kommer, dagen bliver fuld af sang, viben kommer, bøgen springer ud og jomfruerne sig alt på volden sole. Når skoven falmer trindt om land, marken er mejet og høet er høstet, nyder vi gerne en gravensten, som smager af bækken ved vor faders gård og mulden i hans ager. Og selvom den temmelig ofte har sveget os, og bygerne går og kommer, er den danske sommer dog stadig en yndig og frydefuld tid, når den lyse nat blunder.

Du danske friske strand, hvor Dannebroggen vajer, – Gud gav os den – Gud giv den bedste sejr! –

Vi er røde, vi er hvide. Vi står sammen side om side. Og vi hænger dannebrogsguirlander på juletræet, sætter dem i lagkagerne og hejser dem stolt i kolonihaverne. Og vi glemmer bejligt, at både Malteserridderne og Savoyens faner til forveksling ligner vores unikke Dannebrog.

Gud står – Gud ske tak og lov – også uden diskussion på Danmarks side. Han er klar til at give os – de bedste – sejr og kastede som bevis verdens ældste flag ned fra himlen for at hjælpe verdens ældste monarki til sejr.

Desuden sidder Holger Danske – som kun muligvis var af dansk byrd – med ørnen som hjelmemærke, korsets tegn på brynjen og løverne stærke på skjoldet i Kronborgs kassematter og er klar til at hjælpe os til sejr. Og i mellemtiden hjælper han os med at inkarnere det ærkedanske: Kløgt, kristendom, styrke og ædelmodighed.

Men selvom Holger Danske ubetinget er på vores side, Kong Christian stod tappert ved højen mast i røg og damp, og slægt efter slægt vandt på Kongedybet og under Dybbøl led, har vi i tidens løb mistet ikke alene den beskedne del af England, vi engang bød over. Vi har også mistet Norge (på den konto røg også kravet på både Holberg og Tordenskjold). Og vi har formøblet Estland, Skåne,

Halland og Blekinge. Slesvig og Holsten. Guldkysten, Trankebar og de Vestindiske øer. Og godt nok har Færøerne og Grønland kun hjemmestyre – men selv Island er gledet definitivt ud af såvel rigsfællesskabet som Dronningens nytårstale.

Engang du herre var i hele Norden, bød over England – nu du kaldes svag

Så når man ser de bøgelyse øer ud over havet spredt, er der efterhånden temmelig kort fra grænse og til grænse. Og måske netop derfor er det blevet os så meget mere magtpaliggende at understrege, at netop dette land er vort.

Heldigvis er det jo bedre at være lille og vågen end stor og doven. For nok er Denmark a little land and we do not understand what the big world wants us for. Men hvad vi mangler i størrelse, synes vi selv, vi har i storsind.

Vi bryster os af at være åbne, tolerante, progressive kosmopolitter. Selv når vi skærer drastisk i ulandsbistanden og lægger så strikse restriktioner på indvandringen, at det ikke længere er lige meget, hvem man er, hvis man skal kunne føle sig velkommen her. Vi kan roligt hvile på laurbærrerene – for Maud fra Matador reddede jo Hr. Stein.

Når man ser tilbage i historien, har danskerne på forunderlig vis formået altid at træffe de rigtige, heltemodige beslutninger og være på den rigtige side. Selv når vi har været bundet på mund og hånd, har vi bevaret vores ånd og tanke fri. Og når vi kæmper for alt, hvad vi har kært, og dør, om så det gælder, er vi ikke fanatiske. For vi kæmper jo det godes sag.

Vores billede af Christian den 2. viser en stakkels ældre herre, der trillede så mange tommelfingre, at han lavede en dyb rille i et rundt bord på Als. Og vi tillægger det en hel del mindre plads i historiebøgerne og på samlingen af historiske malerier på Frederiksborg Slot, at svenskerne kalder ham Christian Tyran – fordi han i sine lidt yngre dage havde for vane at hugge hovedet af den stockholmske adel.

Og når vi bryster os af, at vi danskere afskaffede slaveriet, glemmer vi også bekvemt, at Peter von Scholten vist ikke havde ret

Den røde tråd, Shu-bi-dua 1978 — *Blip Båt*, Kim Larsen 1979 — *Sangen om Larsen*, Sven Møller Kristensen 1935 — *Valby Bakke*, Peter Sommer 2004 — *Hvor smiler fager den danske kyst*, Johannes V. Jensen 1925 — *Jeg elsker de grønne lunde*, Johannes Helms 1873 — *Hjertedame*, Kim Larsen 1986 — *Nørrebro*, Rasmus Nøhr 2004 — *Blæsten går frisk over Limfjordens vande*, Erik Bertelsen 1939 — *Jylland mellem tvende have*, H.C. Andersen 1859

— *Langt højere bjerge*, Grundtvig 1820 — *Ja, vi elsker dette landet*, Bjørnstjerne Bjørnson 1859 — *Midsommervisen*, Holger Drachman 1885 — *Sneflokke kommer vrirrende*, Jeppe Aakjær 1916 — *Det er hvidt herude*, Steen Steensen Blicher 1838 — *Spurven sidder stum bag kvist*, Jeppe Aakjær 1910 — *Det er i dag et vejr – et solskinsvejr*, Ludvig Holstein 1903 — *Storken sidder på bondens tag*, B.S. Ingemann 1837 — *Nu er dagen fuld af sang*,

Jeppe Aakjær 1911 — *Grøn er vårens hæk*, Poul Møller 1825 — *Nu falmer skoven tridt om land*, Grundtvig 1844 — *Marken er mejet*, Adolph Recke 1886 — *Det lysner over agres felt*, Ludvig Holstein 1915 — *Du danske sommer, jeg elsker dig (Sommervise)*, Thøger Larsen 1923 — *En yndig og frydefuld sommertid*, Folkemelodi fra Mariager-egnen. Gengivet i 1869 — *Danmark nu blunder lyse nat*, Thøger Larsen 1914 — *Re-Sepp-Ten*, Jarl Friis Mikkelsen

1986 — *Holger Danskes mærke*, B.S. Ingemann 1837 — *Jeg ser de bøgelyse øer*, L.C. Nielsen 1901 — *What Did You Learn in School Today?* Eddie Skoller 1980 — *Plads til begejstring*, Gnags 1986 — *Man binder os på mund og hånd*, Poul Henningsen 1940 — *Altid frejdig, hvor du går*, Christian Richardt 1867

mange andre valg. Og det kommer som en stor overraskelse for de fleste, at Ghana – det tidligere Guldkysten – stadig i dag regeres fra et slot, der hedder Christiansborg.

**Et lille land, – og dog så vidt om jorden
end høres danskens sang og mejselslag.**

Desværre er det nok mest danskerne selv, der hører klangen af danskens sang og mejselslag så vidt om jorden. Til gengæld nyder vi virkelig klangen. Klangen af storhed, når Thorvaldsens figurer knejser i Pantheon. Når Connie, Viggo og Scarlett får roller i internationale storfilm. Når Danish Design titter frem i MoMAs udstillingsmontrer. Når Zentropa vinder pris på pris. Når håndboldpigerne slår en af de fem andre nationer, der interesserer sig for håndbold. Og når store udenlandske navne siger ja til at illuminere H.C. Andersens fødselsdagsfest med dyrekøbt stjernestøv.

Vi elsker dem alle, så længe de ikke glemmer deres danske rødder og sprog (Gitte Stallone tilgiver vi nemlig aldrig). Og vi elsker Mary

og Alex, fordi de har fortaget det store udland, deres modersmål, religion, personlige tøjstil, karrierer og skikke for at blive mere danske end danskerne selv.

**Du danske friske strand, plovjernet guldhorn finder. –
Gud giv dig fremtid, som han gav dig minder!**

Nu er det jo kun de færreste, der kan fremvise stamtavler og danske aner helt tilbage til Arilds tid. Men når skoleklasse efter skoleklasse defilerer forbi Egtvedpigen, Tollundmanden og de titusind flintespåner, som oldbonden brugte til at tømre og krige, får de en fornemmelse af de henfarne slægters marv, der gemmer sig i landets arv. Slægter af hvem vor fortid levede, af hvem vor fremtid gror.

Der bliver spundet en symbolsk forbindelse mellem fortid, nutid og fremtid. Der mildt om et evigt Danmark spå. Et Danmark der vil reproducere sig selv og bestå, så længe bøgen spejler sin top i bølgens blå.

**Du land, hvor jeg blev født, hvor jeg har hjemme,
hvor jeg har rod, hvorfra min verden går,
hvor sproget er min moders bløde stemme,
og som en sød musik mit hjerte når!**

**Du danske friske strand
med vilde svaners rede,
I grønne øer, mit hjertes hjem hernede,
Dig elsker jeg! – Danmark, mit fædreland!**

DANISH

*Hvor smiler fager den danske kyst, Johannes V. Jensen 1925 — Jeg ser de
bøgelyste øer, L.C. Nielsen 1901 — Danmark nu blunder den lyse nat, Thøger
Larsen 1914 — Der er et yndigt land, Adam Oehlenschläger 1823*